

Херсонський державний університет

Схвалено
Вченою радою Херсонського
державного університету
№ 7 від 28.03.2016 р.

Затверджено
Ректор Херсонського
державного університету

В.М. Стратонов
_____ 2016 р.

Освітньо-наукова програма «Науки про освіту»

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти – доктор філософії PhD – спеціальності
011 «Науки про освіту»

Херсон – 2016

Освітньо-наукова програма «Освіта» підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 011 «Науки про освіту» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Керівник проектної групи:

Федяєва В.Л., доктор педагогічних наук, професор

Проектна група:

1. Слюсаренко Н.В., доктор педагогічних наук, професор
2. Яцула Т.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту,
3. Корольова І.І., кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

1. Петренко О.Б. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методик виховання, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки, психології Рівненського державного гуманітарного університету.
2. Коляда Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.
3. Радул О.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Програму узгоджено:

Проректор з наукової роботи

професор Федяєва В.Л.

Структура освітньо-наукової програми

1. Загальна характеристика (спрямованість) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з галузі 01 Освіта
2. Зміст освітньо-наукової програми
3. Мета і завдання освітньо-наукової програми (підготовки)
4. Стиль і методи викладання освітніх дисциплін, система оцінювання
5. Науково-дослідницька робота аспіранта
6. Аспірантська практика
7. Проміжна та підсумкова атестації
8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії
9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів
10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури
11. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям
12. Працевлаштування випускників аспірантури
13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки
14. Анотації дисциплін
15. Етапи виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами

1. Загальна характеристика (спрямованість) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з педагогічних наук за спеціальністю 01.011 – «Науки про освіту».

Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Херсонському державному університеті.

Фахівець рівня *доктор філософії*

галузь науки 01 Освіта

спеціальність 011 Науки про освіту

освітнього рівня: *III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти*

кваліфікації: доктор філософії у галузі педагогічних наук зі спеціальності «науки про освіту».

з узагальненим об'єктом діяльності: *наука, вища освіта, сфера державного управління в освіті, громадські організації.*

з нормативним терміном навчання (денна форма): *чотири роки.*

Виконання освітньо-наукової програми є необхідною умовою успішної академічної підготовки фахівця кваліфікації доктора філософії за цією спеціальністю.

Програма встановлює:

– нормативний зміст навчання в Херсонському державному університеті, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики «доктор філософії» в галузі науки 01 Освіта зі спеціальності 011 Науки про освіту;

– перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;

– форму атестації;

– термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників аспірантури Херсонського державного університету.

Позначення та скорочення

У даній програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв програми та циклів підготовки, до яких віднесено навчальні дисципліни:

ОНП – освітньо-наукова програма

ННД – нормативні навчальні дисципліни;

ДВЗ – дисципліни вибору ВНЗ;

ДВА – дисципліни вибору аспіранта.

2.Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

– нормативні (обов'язкові) навчальні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої викладацької та науково-дослідницької діяльності;

– дисципліни за спеціальністю, які спрямовані на підвищення наукового теоретичного рівня спеціальності;

– дисципліни вибору аспіранта дозволяють отримати додаткові знання, що підвищують їхній загальноосвітній рівень і поглиблюють знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Професійна практична підготовка дозволить закріпити отримані знання щодо використання сучасних педагогічних технологій у роботі викладача.

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною та практичною підготовкою забезпечує відповідний освітньо-науковий рівень, необхідний для самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи на основі теоретичної та практичної підготовки, а також науково-дослідницькою роботою забезпечують відповідний освітньо-науковий рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Професійна теоретична підготовка	1320	44
1.1.	Нормативні (обов'язкові) навчальні дисципліни	600	20
1.2.	Дисципліни вибору ВНЗ за спеціальністю 011 Науки про освіту	450	15
1.3.	Дисципліни вибору аспіранта	270	9
1.4.	Аспірантська практика	180	6
3.	Науково-дослідницька робота	X	X
4.	Підготовка та захист дисертаційної роботи	X	X
Разом		1500	50

Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Система знань у вигляді переліку дисциплін з мінімальною кількістю навчальних годин/кредитів їх вивчення наведено.

2. Анотація цих дисциплін, що складаються зі змістовних модулів.

3. Присвоєння кваліфікації «доктор філософії у галузі педагогічних наук здійснюється після складання комплексного підсумкового іспитів за програмою та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.

4. Вибіркова частина ОНП підготовки доктора філософії складається з дисциплін за науковою спеціальністю та вибору аспіранта відповідно до навчального плану.

5. Університет має право у встановленому порядку змінювати систему навчальних дисциплін.

Підсумкова атестація аспіранта

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії з педагогічних наук з використанням методів комплексної діагностики: складання підсумкового іспиту з теорії та історії педагогіки та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.

Присвоєння вченого звання доктор філософії з педагогічних наук здійснює Спеціалізована вчена рада по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня «Доктор філософії».

3. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії з педагогічних наук є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування в сфері освіти, освітнього менеджменту та діяльності громадських організацій, а також у викладацькій роботі.

Випускники програми будуть також підготовлені до роботи в міжнародних дослідницьких проектах та інституціях, до викладання дисциплін із педагогічного спрямування на високому сучасному рівні в університетах України та світу.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії із педагогічних наук належать:

1. Поглиблення теоретичної загальноуніверситетської підготовки та підготовки викладача найвищої (відповідної) кваліфікації.

2. Підвищення рівня наукової та викладацької майстерності випускника аспірантури.

3. Здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, необхідних для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі педагогіки.

4. Поглиблення науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.

5. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукової роботи, їх презентацій та апробація (тези, статті, монографії, підручники, посібники та інше) на наукових заходах різного рівня (кафедри, університету, державного, міжнародного).

6. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою рідною та іноземною мовами для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

8. Підвищення рівня професійної підготовки в галузі педагогіки задля здійснення наукового консультування в освітній галузі, менеджменту та діяльності організацій, пов'язаних з вирішенням питань освіти, навчання та виховання.

9. Набуття знань та практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах, підготовки науково-методичних матеріалів.

4. Стиль і методи викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

Викладання навчальних дисциплін базується на сучасних педагогічних технологіях, які спрямовані на розвиток наукових, дослідницьких умінь та навичок. Проблемність у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання. А орієнтація у викладанні на дослідження стимулює аспіранта до самостійного аналітичного пошуку та використання наукового знання для обґрунтування відповідей на проблемні питання.

Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми. Важливою формою роботи є наукові диспути в аудиторії, на яких відпрацьовуються вміння аргументовано формулювати точку зору з дискусійних наукових питань, визначати протиріччя у науковому пошуку та у процесах пізнання.

Метод програмування розвиває логіку наукового вирішення дослідницької проблеми шляхом поетапного визначення окремих складових навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань, що спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у формулюванні проблемної ситуації, висунення припущень, визначення гіпотези та перевірки правильності її розв'язання.

Навчання організовується у навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичні заняття/групове та індивідуальне завдання тощо. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу в системі суб'єкт-суб'єктної взаємодії оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

Викладання тематичного матеріалу відповідних навчальних дисциплін ґрунтуються на системі принципів: історизму, системності, науковості, наочності, структурно-функціональний підходи, а також методів: узагальнення, моделювання, прогнозування та інші.

В організації навчального процесу особлива увага приділяється самостійній роботі аспірантів, дистанційним формам навчання, практичним заняттям, спрямованих на відпрацювання дослідницьких умінь та навичок.

Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи за всіма дисциплінами навчального плану складає 1:4 для групових занять та 1:9 для індивідуальних занять.

Система оцінювання

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст і характер досягнення аспірантів у навчальному процесі, а також про успішність викладання.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, розрахунково-аналітичних, творчих завдань; реферативні доповіді, есе, доповнення, участь у дискусії тощо.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог.

В оцінюванні враховуються такі критерії:

– характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;

– якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;

– рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;

– досвід творчої діяльності: вміння виокремлювати актуальні проблеми, формулювати гіпотезу та логіку їх перевірки, обґрунтовувати висновки.

Результати навчальної діяльності оцінюється за 100-бальною шкалою наступним чином: мінімум для допуску до іспиту – 20 балів, а рекомендований – 36 балів, для допуску до заліку – мінімум 40 балів, а рекомендований – 48 балів. За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення - мінімум 60 балів.

Для підготовки аспірантів обов'язковим є виконання обов'язкових всіх видів робіт відповідно до навчального плану за спеціальністю.

Іспит проводиться як за усною так і за письмовою формою (тести, білети з використанням інформаційних технологій), результат - максимально 40 балів. Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж розрахунковий мінімум – 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни. Підсумкові іспити та заліки з дисциплін теоретичного блоку навчання аспіранти складають на першому році навчання у другому семестрі та другому році навчання (2-тижневі екзаменаційні сесії у грудні та червні).

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії з педагогічних наук поєднує в собі як традиційні методики навчання так і сучасні педагогічні технології (інформаційні технології, інтерактивні та дослідницькі методики, навчання за технологією тренінгу).

Сучасні інформаційні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем інформаційних комунікацій, що сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей, ознайомленню з новим науковим знанням в педагогічній науці та освітній галузі.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання (метод групової творчої роботи, каскадної дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод портфоліо, метод проектів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій) сприяє розвитку дослідницької, креативної та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання (виконання пошукових творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій; робота з базами бібліографічних, статистичних, соціологічних та інших даних, які розкривають педагогічні процеси і проходження асистентської практики, апробація результатів наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо) забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за педагогічними спеціальностями.

В цілому навчання проводиться із використанням сучасних педагогічних технологій.

5. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та освітні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи, які на кожному мають наступні види діяльності: підготовчий етап аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Вивчає тематику захищених дисертацій за обраною темою і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує результати цих досліджень в обраній в тому числі і дотичних науках (історії, демографії, управлінні, культурології, психології, соціології та інших). Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених актуальних наукових проблем. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Формує картотеку літературних джерел з обраної теми. Формулює наукову тему.

2. Планує етапи виконання дисертаційної роботи, формулює індивідуальний та робочий план аспіранта (публікації, участь у конференціях та інших наукових заходах).

3. Визначає науковий апарат дослідження (мету і завдання, гіпотеза, об'єкт і предмет, методи наукового дослідження).

4. Формує план-проспект, який являє собою реферативний виклад питань та способів їх вирішення, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

На основному етапі реалізації науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури з використанням знання з фундаментальних та прикладних дисциплін теоретичної та практичної частини. Вивчає теорію та практику того чи того напрямку дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних підходів, інтегрованого знання, використання наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах кафедри та факультету.

4. Залучається до виконання держбюджетної та \ або госпдоговірної тематики в рамках державних, міжвузівських або університетських програм, а також ініціативних тем кафедри.

5. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи.

6. Отримані результати обговорює на засіданні кафедри.

7. Проходить передзахист дисертації на кафедрі.

8. Оформлює текст дисертації та автореферату.

9. Надає розробки, отримані в дисертаційному дослідженні, для практичного використання та впровадження результатів дослідження у діяльності дослідницьких та академічних інституцій, органів управління освітою, громадських організацій, отримує довідки про впровадження.

10. Захищає дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Науково-дослідна робота вважається завершеною, якщо аспіранти:

▪ підготували дисертаційне дослідження, яке містить наукову новизну, є актуальним, має практичну значущість, текст якого пройшов експертизу через програму «Антиплагіат»; дисертація рекомендована кафедрою до захисту;

• опублікували за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, 1 у виданнях, а також публікаціях, що входять до міжнародних наукометричних баз;

• мають апробацію результатів дисертаційного дослідження (не менше 3-х публікацій тез доповідей на наукових конференціях) та брали участь в роботі вітчизняних та міжнародних конференцій, семінарів та\або літніх шкіл.

6. Аспірантська практика

Проходження аспірантом *асистентської практики* (6 кредитів ЄКТС) є обов'язковим компонентом виконання ОНП підготовки доктора філософії з педагогічних наук.

Метою аспірантської практики є практичне закріплення знань здобувачів з реалізації наукового, організаційно-педагогічного забезпечення навчального процесу у виші, формування вмінь та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, використанні сучасних педагогічних технологій при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, залучення до участі до організації роботи кафедри, факультету, університету.

Практичне закріплення теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців у ВНЗ відбувається під час вивчення дисципліни « Основи психології та педагогіки у вищій школі». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і за всіма формами навчальних занять (аудиторних, поза аудиторних, індивідуальних, групових тощо), організації самостійної роботи.

Практика аспірантів проходить у межах навчальних дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються кафедрою педагогіки, психології й освітнього менеджменту. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься аспірантська практика, здійснюється відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Проходження аспірантської практики передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у перевірці творчих, контрольних робіт студентів, у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з аспірантської практики відбувається на кафедрі. Підсумки аспірантської практики обговорюються на засіданнях кафедри під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на кафедрі відповідно до навчального плану та термінів атестації.

7. Проміжна та підсумкова атестації

У процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжна та підсумкова. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України підсумкова атестація аспірантів, які завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за усіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає:

1. Атестацію за теоретичною частиною, що передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «науки про освіту». Проміжна атестація за теоретичною частиною, де передбачені экзамени, проводиться екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається розпорядженням по кафедрі після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам **загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури.**

2. Науково-дослідницька частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів раз на рік. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи.

3. Практична частина, відповідно до начального плану, передбачає проведення аспірантської практики на другому році навчання і, частково, - третьому. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді асистента. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту аспірантської практики, яка створюється за розпорядженням завідувача кафедри.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам до доктора філософії з педагогічних наук. Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками: 1. Оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки. 2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії з педагогічних наук.

1. Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки передбачає складання комплексного підсумкового екзамену з теорії, історії та методів педагогіки відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії з педагогічних наук. Програма комплексного екзамену включає обов'язкову і варіативну частини. Обов'язковий модуль охоплює наукові та практичні питання сучасної теорії, історії та методів педагогіки, а варіативна стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи. Підсумкова атестація здійснюється на кафедрі.

Комплексний кваліфікаційний іспит складається з виконання завдань різних типів: теоретичне завдання; аналітичне завдання, методологічне завдання:

– теоретичне завдання передбачає письмову відповідь на теоретичні питання, що стосуються історії та сучасних проблем історико-педагогічного дослідження розвитку, що дає можливість оцінити теоретичний рівень професійної підготовки за спеціальністю (питання включають обов'язковий і варіативний модулі програми);

– аналітичне завдання – це письмове розв'язання комплексного ситуаційного завдання, в межах чітко окресленої проблеми з історії педагогіки, за результатами якого формується розгорнуте **аналітичне заключення** (відповідно до напрямку дослідження).

– методологічне завдання передбачає визначення та обґрунтування **методологічних засад** проведення дослідження за запропонованою темою, визначення **програми дослідження.**

2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії за спеціальністю «науки про освіту», передбачає проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи. Підсумкову атестацію здійснює Спеціалізована Вчена рада, склад якої затверджено Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. Нормативною формою підсумкової

атестації є захист дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософії з педагогічних наук.

На підсумковій атестації оцінюється повний обсяг виконаних робіт та їх відповідність вимогам успішного завершення докторської програми.

На виконання дисертаційної роботи доктора філософії за спеціальністю покладається основна **дослідницька та фахова кваліфікаційна функція**, яка виражається у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної педагогічної науки і практики. Результат самостійної завершеної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі завершується присвоєнням академічної кваліфікації «доктор філософії» (педагогічні науки) та врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

8. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами ДАК України; публікація статей у провідних українських та зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.), мають Імпакт-фактор, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень;

– поглиблення теоретичних знань у галузі педагогічних наук, набуття практичних вмінь та навичок у процесі навчання уможливує підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові наукові публікації за темою його дослідження, що включають сформовані дослідницькі та комунікаційні компетентності;

– проведення власних аналітичних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, які становлять основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні науково-дослідних тем кафедри;

– апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення міжнародних всеукраїнських, науково-практичних конференцій різного рівня (ініціативних кафедральних, госп. договірних; тих, що фінансуються за кошти Держбюджету) за відповідними тематиками, обговорення, матеріалів дослідження на наукових та науково-методичних семінарах і круглих столах із залученням провідних фахівців зі спеціальності, опублікування тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України);

– зовнішнє рецензування і конкурсний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, у тому числі – що видаються в Херсонському державному університеті, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, що забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення актуальних проблем;

– перевірка наукових статей та дисертаційної роботи на відсутність плагіату, дотримання наукової етики, забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теорію і внесок здобувача / або практики, важливі для розвитку наукової галузі педагогічної науки тощо;

– підготовка і захист звіту з аспірантської практики; підведення підсумків практики відбувається відкрито на підсумковій конференції на кафедрі. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний відзив і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до затвердження. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням підготовлених матеріалів практики, загального відзиву керівника. Підсумки аспірантської практики обговорюються та підводяться на засіданнях кафедр;

– проміжна та підсумкова атестації аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Екзамени проводяться з формою визначеною на кафедрі (письмово, усно) містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. За результатами попередньої експертизи загального стану і готовності до захисту дисертаційної роботи приймається рішення про допуск аспіранта до складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності, який обов'язково містить декілька нормативних модулів, а також варіативний модуль (відповідно до напрямку дослідження). Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктор філософії за спеціальністю здійснює відповідна Спеціалізована вчена рада, склад якої затверджується МОН України;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) практичні результати, що в сукупності є важливими для подальшого розвитку педагогічної науки.

9. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування навчальних дисциплін обсягом 44 кредити.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану.
3. Проходження та успішний захист аспірантської практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту в спеціалізованій вченій раді.
5. Публікації за темою дисертації, що відповідають вимогам ДАК України.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи (участь не менше в 4-х конференціях, семінарах різного рівня).
7. Впровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність вищих навчальних закладів, шкіл, позашкільних навчальних закладів та інших.

10. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

Формування компетентностей є метою навчальних програм. Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. Програмні компетентності містять 6 блоків: дослідницькі (1), комунікативні (2), управлінські (3), науково-педагогічні (4), етичні (5), спеціальні професійні (6). Структура компетентностей:

1. Дослідницькі компетентності

здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення	КД-01
---	-------

уміння з нових дослідницьких позицій формулювати методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної та світової духовної культури	КД-02
здатність до участі у міждисциплінарних проектах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення мети власного наукового дослідження	КД-03
уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень	КД-04
ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, до отримання нового наукового знання	КД-05
проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення	КД-06
уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних	КД-07
здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах як вітчизняних так і міжнародних	КД-08
уміння працювати з літературними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами	КД-09
володіти навичками застосування синергетичної методології у науково-дослідницькій та педагогічній діяльності, знаннями про фундаментальні засади сучасної наукової картини світу	КД-10
знання історії педагогіки (галузі науки), за якою здійснюються аспірантом дослідження, усвідомлення місця результатів власного наукового дослідження у суспільному житті	КД-11

2. Комунікативні компетентності

здатність вільно застосовувати рідну та іноземну мову в науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, в практиці повсякденного спілкування в режимі реального часу	КК-01
здатність написання українською та іноземною мовою власних наукових публікацій різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо)	КК-02
здатність написання українською та іноземною мовою власних науково-методичних праць різного змісту та обсягу (робоча навчальна програма; текст лекції; розділ в навчальному посібнику та підручнику тощо)	КК-03
здатність усно практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній діяльності та педагогічній діяльності (усний виступ на конференції, використання іноземної мови у ділових переговорах щодо комерціалізації результатів наукового дослідження, проведення іноземною мовою лекцій з нормативних курсів та спеціальних курсів за профілем кафедри, консультування студентів іноземною мовою, проведення іноземною мовою одноразових презентаційних та профорієнтаційних лекцій для різних категорій слухачів	КК-04

тощо)	
уміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні; обміні інформацією; зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні цих результатів	КК-05
здатність працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації	КК-06
здатність до практичного використання у власній педагогічній діяльності інформаційних технологій дистанційного навчання, у організації та проведенні наукових заходів (конференції, наукові семінари, майстер-класи тощо)	КК-07
спроможність ефективно працювати в команді	КК-08
уміння ефективно працювати самостійно	КК-09
уміння працювати з експертами	КК-10

3.Управлінські компетентності

здатність брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету, знати та розуміти принципи організації роботи науково-дослідного сектору/лабораторії/, науково-дослідної теми за профілем навчання (розподіл функціональних обов'язків, технічне завдання НДР, місце науково-дослідного сектору/лабораторії у системі наукової роботи кафедри структурних підрозділів вишу, факультету та університету тощо)	КУ-01
знати принципи фінансування НДР та структуру кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію	КУ-02
знати основи управління науково-дослідним сектором/лабораторією, основи управління науково-дослідною роботою кафедри, факультету й університету (план роботи, регламент, індикатори)	КУ-03
уміння формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (проведення експерименту, збору інформації, підготовки пропозицій)	КУ-05

4.Науково-педагогічні компетентності

здатність брати участь у організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, знати та розуміти принципи організації роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету)	КНП-01
практичне вміння створювати власні науково-педагогічні праці за профілем кафедри (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, розділи навчально-методичного посібника, навчального посібника, підручника, практикуму, вміння проводити, практичні, семінарські заняття, консультації, керувати самостійною роботою тощо)	КНП-02
вміння планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній діяльності	КНП-03

5.Етичні компетентності

дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження	КЕП -01
--	---------

знати й коректно посилались на розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного та загальноосвітнього процесу	КЕП-02
---	--------

6. Спеціальні професійні

Застосувати сучасні способи теоретичного аналізу наукових проблем та вміти здійснювати теоретичні узагальнення;	КСП-01
Вміти застосовувати дидактичні та виховні концепції до пояснення сучасних освітніх явищ і процесів;	КСП-02
Формулювати дослідницькі гіпотези, визначати способи їх перевірки та здійснювати їх перевірку;	КСП-03
Планувати та організовувати педагогічні дослідження, здійснювати педагогічну експертизу;	КСП-04
Самостійно збирати, опрацьовувати, всебічно аналізувати та узагальнювати інформацію в освітній галузі;	КСП-05
Застосовувати широке коло методів теоретичного та емпіричного аналізу педагогічних явищ і процесів.	КСП-06

11. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

В умовах сьогодення відбувається швидке оновлення системи знання, розвиток дослідницької методології, баз даних для конкретної (педагогічної) галузі і способів їх аналізу. Крім того, наукові установи, навчальні заклади різного рівня та типу, структури державного управління, бізнесу постійно підвищують вимоги щодо їх кадрового забезпечення. У зв'язку з цим підвищується зацікавленість до залучення в роботу фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь вищої освіти доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку інституціоналізовані у Класифікаторі професій ДК 009:2010, затвердженого Наказом № 327 Держспоживстандарту України від 28.07.2010, та Наказом №457 Держспоживстандарту України від 11.10.2010, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких діяльність: в галузі вищої освіти (85.4), наукових досліджень та розробок (72), в інших професійних, технічних та наукових видах діяльності (74) - (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 011 «науки про освіту» (фрагмент)

212	Професіонали в галузі освіти
2122.1	Наукові співробітники (педагогіка)
2310	Викладачі університету та інших вищих навчальних закладів
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві та затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, як:

1. Суб'єкти сфери освіти, зокрема ВНЗ, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вміють швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою,

здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищезначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю в галузі педагогічних наук та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад соціології як науки; поглиблення філософської підготовки, що орієнтовані на професійну діяльність та удосконалення професійної іноземної мови);

- проходження аспірантської практики дає можливість набутти досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у вищих навчальних закладах, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що викладаються у ВНЗ;

- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, що забезпечить тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом і дасть можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного педагога, викладача.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАН України та відомчих (галузевих) академій, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств затребуваними є фахівці, що володіють глибокими теоретичними знаннями, уміннями та навичками аналізу соціальних та пізнавальних процесів, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з аналізом та оцінюванням освітніх явищ та процесів. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби вищезначених роботодавців, а саме через набуття аспірантом фахових компетенцій щодо організації педагогічних досліджень; збирання, опрацювання та аналізу інформації в галузі освіти; здійснення теоретичних узагальнень, педагогічної експертизи, підготовки наукових, аналітичних звітів та наукових публікацій.

3. Затребуваність висококваліфікованих дослідників-педагогів в реалізації міжнародних наукових проектів, в діяльності міжнародних організацій з порівняльного оцінювання стану розвитку та якості освіти, педагогічних процесів та освітніх проблем.

12. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю науки про освіту, присвоєння їм відповідної академічної кваліфікації згідно Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327 та враховуючи реальні потреби ринку праці випускники аспірантури мають такі перспективи працевлаштування (табл. 4):

1. Посада наукового співробітника науково-дослідницької установи, як-то: Інститут педагогіки проблем виховання НАПН України, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України тощо.

2. Посада наукового співробітника-консультанта (педагога) у структурних підрозділах, що опікуються питаннями освіти дітей та дорослих, професійної освіти, освіти і науки, молоді та спорту, сім'ї тощо, в системі державного управління та місцевого самоврядування (Міністерства, відомства, державні адміністрації тощо), Державної служби зайнятості, Служби безпеки України тощо.

3. Посада асистента або викладача кафедри вищого навчального закладу (викладання педагогічних дисциплін таких як: «Менеджмент в освіті», «Сучасні інформаційні технології в освіті», «Методи наукових досліджень та планування експерименту», «Вища освіта в Україні», «Психологія вищої школи» тощо).

Таблиця 4.

**Показчик професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП
підготовки докторів філософії за 011 спеціальністю науки про освіту (фрагмент)**

КОД КП	КОД ЗКПШТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	ПРОФЕСІЙНА НАЗВА РОБОТИ
2122.1	23667	-		Науковий співробітник (педагог)
2122.1				Науковий співробітник-консультант (педагог)
2310.2	20199	-		Асистент
2310.2	-	-		Викладач вищого навчального закладу

13. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки

	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
<i>Обов'язкові навчальні дисципліни</i>			
	Англійська мова	7	210
	Вища освіта в Україні	3	90
	Історія та філософія науки	4	120
	Сучасні інформаційні технології в освіті і науці	3	90
	Методи наукових досліджень та планування експерименту	3	90
		20	600
<i>Дисципліни за спеціальністю</i>			
	Дидактичні концепції в історичному вимірі	3	90
	Історія виховання	3	90
	Нормативно-правове забезпечення функціонування освіти	3	90
	Педагогічна персоналія в історико-педагогічному дослідженні	3	90
	Джерельна база – основа наукового дослідження	3	90
		15	450
<i>Дисципліни вибору дисципліни вільного вибору аспіранта</i>			
	Методологія управління проектами та програмами в освіті / Методика роботи з науковим текстом	3	90
	Історіографія дослідження / Тенденції розвитку теорії та практики навчання	3	90
	Менеджмент в освіті / Педагогічна майстерність викладача вищої школи	3	90
		9	270
<i>Практики</i>			
	Аспірантська практика	6	180
	Разом	50	1500

14. Анотації дисциплін
Обов'язкові навчальні дисципліни
«Англійська мова»

Мета: розвиток знань, умінь та навичок усіх видів мовлення для опанування такого рівня знань, який забезпечить досягнення необхідної для фахівця комунікативної спроможності у сферах академічного і професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Предмет: академічна англійська письмова і усна мови.

Зміст курсу:

Теоретичні засади нормативності англійської мови та мовлення; форми, явища та конструкції, характерні для граматики англійської мови у межах програми; мовні форми, властиві для наукового, офіційного та розмовного реєстрів академічного і професійного мовлення, фонетика, орфографія, морфологія, синтаксис та лексичний склад англійської мови; різні види мовних засобів, характерних для усного та писемного мовлення.

Місце у структурно-логічній схемі: перший і другий рік навчання.

«Історія та філософія науки»

Мета: надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини о цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

Предмет: інформаційні процеси і технології в освітньому та науково-дослідному процесі.

Зміст курсу:

Предмет і основні категорії навчальної дисципліни «Історія і філософія науки». Зміст і функції філософії в суспільстві. Основні напрями, течії та школи в історії філософії; розвиток філософської думки в Україні; сучасна світова філософія. Основні форми та динаміка буття. Проблема свідомості в філософії. Шляхи і способи пізнавального освоєння світу; форми та методи наукового пізнання. Соціальна філософія; проблема людини у філософії. Глобальні проблеми сучасності.

Місце у структурно-логічній схемі: перший рік навчання.

«Сучасні інформаційні технології в освіті та науці»

Мета: забезпечення загальної теоретичної підготовки аспірантів, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з викладацькою діяльністю; опанування новітніми інформаційними технологіями у галузі освіти; формування інформаційної культури та готовності аспірантів до майбутньої професійної діяльності в умовах її інформатизації; стимулювання інтелектуальної активності аспірантів, становлення творчої, активної, відповідальної та ініціативної особистості, яка б гармонійно поєднувала у собі духовний, психічний, інтелектуальний та інформаційний розвиток.

Предмет: інформаційні процеси і технології в освітньому та науково-дослідному процесі.

Зміст курсу:

Предмет і основні категорії навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології в освіті». Інформаційно-освітнє середовище. Мережні технології навчання. Навчальний заклад як організаційна структура дистанційного навчання. Технічні і програмні засоби забезпечення технології дистанційного навчання. Інтеграція педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій. Використання Інтернет-технологій і ресурсів у вищій школі. Інформаційні системи наукового призначення. Системи організації взаємодії міжнародного наукового співробітництва. Наукометричні системи та бази даних.

Місце у структурно-логічній схемі: третій рік навчання

«Методи наукових досліджень та планування експерименту»

Мета: прищепити науковцям навички оперування категоріально-понятійним апаратом методологічного знання, досягнути засвоєння ними вихідних логічних та логіко-методологічних процедур, що ними користується сучасна наука, перш за все на ґрунті соціально-гуманітарних наук. Ознайомити аспірантів із ідеями видатних представників світової та української методологічної думки; сприяти розумінню ними значення логічного апарату наукового пошуку для підвищення ефективності науки; зорієнтувати студентів щодо актуальних проблем сучасної наукової методології, в тому числі – в соціально-гуманітарному пізнанні. Сформувати у аспірантів вміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу та логіку власного наукового дослідження.

Предмет: наукове мислення, його форми і логіка, наукова творчість.

Зміст курсу:

Наука як особлива форма пізнання, сфера культури та соціальний інститут. Наука як вид пізнавальної діяльності та феномен сучасної цивілізації. Поняття наукового пізнання. Наукове пізнання як предмет методологічного аналізу. Методологічні засади наукового дослідження. Основні поняття і категорії наукової методології. Методи наукового пізнання. Метод і методологія. Класифікація методів. Метод теоретичних і емпіричних досліджень. Сучасні тлумачення сутності наукової методології та місця в ній логіки. Роль логічних процедур у формуванні і функціонуванні наукового знання. Інформаційна база наукового пізнання. Організація наукового дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: на першому році навчання.

«Педагогіка та психологія вищої школи»

Мета: формування обізнаності у науковців з основ історії педагогіки та дидактики вищої школи, ознайомлення зі специфікою навчального процесу в Україні та європейських держав, підготовка до викладання педагогічних та гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах. Допомога у засвоєнні теоретичних знань, формуванні вмінь та навичок діяльності викладача вищої школи; підготовка до проходження педагогічної практики.

Предмет: психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності у вищій школі.

Зміст курсу:

Педагогіка вищої школи як наука, її предмет, завдання та методи науково-педагогічних досліджень. Дидактика вищої школи як наука. Її завдання, основні категорії та принципи. Навчальний процес у вищій школі як система організаційних і дидактичних засобів. Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі. Процес, шляхи і засоби виховання студентської молоді. Особливості розвитку особистості студента. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання. Типологія особистості студента та викладача. Психологія професійної освіти. Психологія діяльності викладача в умовах вищої школи.

Місце у структурно-логічній схемі: на другому році навчання.

Дисципліни за спеціальністю (011 Науки про освіту)

«Дидактичні концепції в історичному вимірі»

Мета: ознайомлення з дидактичними концепціями та теоріями у контексті їх розвитку та становлення; формування здатності використовувати у практичній діяльності проаналізовані дидактичні концепції.

Предмет: основні характеристики дидактичних концепцій, сучасні підходи до розробки нових дидактичних концепцій.

Зміст курсу:

Концептуальні положення навчання. Система дидактичних концепцій. Традиційна дидактична система. Педоцентрична дидактична система. Сучасна дидактична система: її

особливості. Характеристика основних концепцій розвивального навчання. Специфіка концепцій проблемного навчання. Актуальність концепції програмованого навчання. Сучасні підходи до теорії особистісно орієнтованого навчання. Спрямованість сучасного навчання.

Місце у структурно-логічній схемі: на другому та третьому роках навчання.

«Історія виховання»

Мета: формування у аспірантів знань про особливості виховання, що характеризують його специфіку на різних історичних етапах розвитку суспільства, дослідження факторів, що її зумовлювали, за допомогою звернення до теоретичних та методичних надбань педагогічної науки. Ознайомлення аспірантів з дослідницькими пошуками вітчизняних і зарубіжних педагогів щодо вивчення стану та перспектив вдосконалення процесу виховання; розкрити специфіку методології історико-педагогічного дослідження виховання та його складових; навчити аспірантів самостійно аналізувати актуальні виховні проблеми та тенденції оптимізації виховного процесу.

Предмет: особливості виховного процесу на різних етапах історичного становлення.

Зміст курсу:

Історична складова процесу виховання. Роль українського родинного виховання у становленні дітей та молоді. Народна педагогіка – основа виховання. Історія української етнопедагогіки як етап у розвитку теорії виховання. Значення ідей виховання часів Київської Русі. Виховання й школи України на різних історичних етапах. Погляди вітчизняних та зарубіжних педагогів та просвітителів на важливість виховання дітей. Особливості виховних систем А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського. Специфіка сучасного стану процесу виховання: провідні тенденції його вдосконалення.

Місце у структурно-логічній схемі: на другому та третьому роках навчання.

«Нормативно-правове забезпечення функціонування освіти»

Мета: ознайомлення аспірантів з основними посадами педагогічних та науково-педагогічних працівників, основними формами підготовки наукових і науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації, процедурою атестації; формування уміння розкривати поняття атестації науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації та використовувати нормативно-правову базу з питань регулювання атестації

Предмет: закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації», нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України, Університету менеджменту освіти, вимоги Болонського процесу.

Зміст курсу:

Загальні засади підготовки і атестації кадрів вищої кваліфікації в Україні. Поняття, місце та роль атестації. Відмінності атестації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Правова природа та нормативне регулювання процесу атестації працівників. Поняття, стадії та принципи атестаційного провадження. Процесуальний порядок проведення атестації. Державна політика в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Суб'єкти атестаційного процесу та правовий статус його учасників.

Місце у структурно-логічній схемі: на першому та другому роках навчання.

«Педагогічна персоналія в історико-педагогічному дослідженні»

Мета: ознайомлення з логікою вивчення педагогічної персоналії в історико-педагогічному дослідженні; формування вмінь здійснювати дослідження педагогічної персоналії в історико-педагогічному аспекті.

Предмет: педагогічна персоналія в історико-педагогічному дослідженні.

Зміст курсу:

Персоналія в історико-педагогічному дискурсі. Сутність поняття «педагогічна персоналія». Основні підходи до вивчення персоналій. Досвід істориків педагогіки у дослідженні персоналій. Дослідження педагогічних персоналій у вітчизняній історико-педагогічній науці. Дослідження педагогічної персоналії у вітчизняній історико-педагогічній науці (друга половина XIX ст. — 1916 р.). Педагогічні персоналії у вітчизняній історії педагогіки (1917 - 1920-і роки). Вивчення персоналій українськими істориками педагогіки за радянських часів (30-і — перша половина 80-х років XX ст.). Нові підходи до висвітлення педагогічних персоналій (друга половина 80-х — перша половина 90-х років XX ст.).

Місце у структурно-логічній схемі: на першому та другому роках навчання.

«Джерельна база – основа наукового дослідження»

Мета: формування у аспірантів компетентностей для роботи з джерельною базою дисертаційного дослідження, ознайомлення їх з теоретичними основами та способами організації роботи із різними джерелами, що розкривають проблему дисертаційного дослідження, можливостей засобів та механізмів, які зумовлюють логічну послідовність збирання інформаційного матеріалу дисертаційного дослідження, складання бібліографії, використання комп'ютерних програм для її підготовки.

Предмет: теорія та методологія історико-педагогічного дисертаційного дослідження, методологічні засади збирання інформаційного матеріалу, джерельна база дисертаційного дослідження, бібліографія.

Зміст курсу:

Наукові дослідження в галузі історії педагогіки, їх специфіка. Постановка і формулювання наукової проблеми в дисертаційному дослідженні. Методика виконання дисертаційних досліджень в галузі теорії та історії педагогіки. Інформаційна база дисертаційного дослідження. Принципи збирання інформаційного матеріалу. Відбір джерельної бази дисертаційного дослідження. Поняття бібліографії. Принципи складання бібліографії. Комп'ютерні програми, призначені для складання бібліографії. Вимоги до оформлення списку джерел дисертаційної роботи.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на третьому році навчання.

Рекомендаційний перелік дисципліни вільного вибору аспіранта

«Методологія управління проектами та програмами»

Мета: формування у аспірантів компетентностей для розробки теоретико-методологічних засад власного дисертаційного дослідження, ознайомлення їх з теоретичними основами та способами організації пізнавального процесу, що характеризують пізнання з погляду його загальних форм, можливостей пізнавальних засобів та механізмів, які зумовлюють логічну послідовність дисертаційного дослідження.

Предмет: розкриття основних положень методології розробки і управління проектами як інструменту планування, вирішення назрілих проблем та виконання завдань, пов'язаних з розвитком людини і суспільства.

Зміст курсу:

Поняття проекту. Класифікація проектів. Особливості наукових, освітніх, екологічних проектів. Життєвий цикл проекту. Основні фази життєвого циклу проекту. Розроблення проекту. Методологія розробки, управління та оцінювання проектів. Логічна рамка проекту. Планування: визначення основних компонентів логічної рамки. Форми і джерела фінансування проектів. Форми фінансування проектів. Запровадження проекту. Управління інтеграцією проекту. Моніторинг та оцінювання проекту. Методологія моніторингу проектів. Життєздатність результатів проекту. Основні типи і характеристики результатів проекту.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на другому році навчання.

«Методика роботи з науковим текстом»

Мета: формування обізнаності науковців із методикою роботи з науковим текстом, розширення уявлення про наукову мову, основні категорії, властивості, структуру, мовні засоби наукового тексту; опанування технологією роботи з науковим текстом, розвиток умінь і навичок мовностилістичного аналізу наукового тексту; допомога аспірантам в досконалому засвоєнні сучасних норм української наукової мови й у застосуванні їх у власних наукових текстах (статтях, монографіях, дисертаціях тощо) на граматичному, орфографічному та лексико-семантичному рівнях; створення якісних наукових текстів тощо.

Предмет: культура писемного наукового мовлення.

Зміст курсу:

Наукова мова як комунікативний феномен. Філософія і прагматика. Мовна структура наукового стилю за рівнями. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів. Робота з науковим текстом. Граматичні і словотвірні норми у структурі сучасного наукового тексту. Лексичні норми у структурі сучасного наукового тексту.

Місце у структурно-логічній схемі: другий рік навчання.

«Історіографія дослідження»

Мета: розкриття базові наукові поняття і їх основні похідні, що подаються у змісті навчального предмета: історія педагогіки, історіографія, історіографія історії педагогіки, педагогічна персоналія, періодизація розвитку історико-педагогічної науки, класифікація історико-педагогічних джерел; розвиток школи та освіти, розвиток педагогічної думки; формування в аспірантів наукового світогляду, творчих вмінь та навичок застосовувати історико-педагогічні знання в професійній діяльності.

Предметом дисципліни

Зміст курсу:

Актуальні проблеми історико-педагогічної науки. Періодизація педагогічної думки в Україні. Сучасні підходи до дослідження історико-педагогічного процесу.

Історіографія історії педагогіки як окремий напрям наукових досліджень. Джерельна база – основа історіографічного дослідження. Періодизація розвитку історико-педагогічних досліджень в Україні. Методи історіографічного дослідження.

Персоналія в історико-педагогічному дискурсі.

Педагогічна думка Княжої доби (IX – XVI ст.).

Педагогіка в контексті слов'янського Відродження (1569 – середина XVII ст.).

Педагогічна думка і школа Козацької доби (друга половина XVII – XVIII ст.) Загальна характеристика стану освіти українського Відродження. Система виховання в козацьких школах України. Навчальні студії й діяльність громадських об'єднань студентів в Києво-Могилянській Академії.

Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – 1905 рік). Характеристика освіти в Україні у першій половині XIX століття. Педагогічна думка і школа в період визвольних змагань українського народу (1905 – 20 рр.)

Українська педагогічна думка і школа за радянських часів.

Історіографія розвитку школи та освіти в Україні.

Дослідження педагогічних персоналій у вітчизняній історико-педагогічній науці.

Історіографія розвитку педагогічної думки в Україні. Формування історії педагогічної думки як напряму розвитку вітчизняної історико-педагогічної науки (друга половина XIX ст. — 1916 р.)

Зміни у висвітленні наукової історико-педагогічної думки (друга половина 80-х — перша половина 90-х років XX ст.)

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі: читається на першому та другому роках навчання.

«Тенденції розвитку теорії та практики навчання»

Мета: ознайомити аспірантів з основними історичними етапами становлення теорії та практики навчання; , формування дослідницьких вмінь з визначення інноваційних підходів у навчанні.

Предметом дисципліни є сучасні тенденції розвитку теорії та практики навчання, зокрема оптимізація та стандартизація.

Зміст курсу:

Виникнення й розвиток дидактики в Україні. Емпіризм і теоретичні узагальнення в дидактиці. Методи досліджень в дидактиці. Оптимізація в сучасній дидактиці. Реалізація принципу оптимізації навчання. Теорія і технологія як засіб стандартизації навчання. Інновації в освіті, навчанні.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі: читається на першому та другому роках навчання.

«Менеджмент в освіті»

Мета: надання знань, ознайомлення з основними положеннями директивних і нормативних документів, що регламентують діяльність органів управління освітою, особливостями управління освітою в умовах соціально-економічних перетворень у країні; сформування умінь практичного управління конкретними закладами та установами освіти та умінь працювати над підвищенням рівня професійної компетентності.

Предмет: основи теорії систем управління освітою, як цілісна система.

Зміст курсу:

Концептуальні засади менеджменту освіти. Рівні управління освітою та розподіл повноважень у системі освіти. Директивні та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління освітою. Основні типи навчальних закладів. Науково-методичне та нормативне забезпечення діяльності закладу освіти. Зміст управлінських функцій керівника закладу освіти. Методи управління закладами освіти. Освітній моніторинг як механізм оперативного управління. Методологічні основи стратегічного менеджменту. Концепція управління за цілями в системі освіти. Контрольно-аналітична діяльність закладів та установ освіти.

Місце у структурно-логічній схемі: читається на третьому та четвертому роках навчання.

«Педагогічна майстерність викладача вищої школи»

Мета: полягає у формуванні у аспірантів потреб професійного розвитку, підвищенні професійної культури та педагогічної майстерності на умовах засвоєння технології самоорганізації науково-педагогічної діяльності.

Предметом дисципліни є основи теорії професійно-педагогічної діяльності, технологія творчої педагогічної діяльності, питання теорії і методики педагогічної взаємодії, проблеми педагогічного спілкування, професійної техніки та педагогічного артистизму.

Зміст курсу:

Предмет курсу «Педагогічна майстерність викладача вищої школи», його зміст, мета та завдання. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Педагогічна майстерність і особистість викладача вищого навчального закладу. Педагогічна техніка викладача вищого навчального закладу. Майстерність педагогічного спілкування викладача вищого навчального закладу. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії викладача вищого навчального закладу. Форми організації навчально-виховного процесу в сучасній вищій школі

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі: читається на третьому та четвертому роках навчання.

Аспірантська практика

Мета: практичне закріплення знань аспірантів з питань організації та форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь та навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку, розвиток здатності брати участь у організації роботи кафедри, факультету, університету.

Місце у структурно-логічній схемі: проходить на третьому році навчання.

15. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами

Рік навчання	Робота над дисертацією	Публікація статей	Апробація результатів	Впровадження
1 рік навчання				
1 півріччя	Структура роботи. Робота з першоджерелами за темою дисертації	-	-	-
2 півріччя	Формування інформаційної бази дисертаційного дослідження. Написання теоретичної частини дисертаційної роботи.	-	-	-
2 рік навчання				
1 півріччя	Оброблення та аналіз інформаційної бази дослідження	-	1	-
2 півріччя	Робота над емпіричною частиною дисертаційного дослідження. Асистентська педагогічна практика.	1	-	1
3 рік навчання				
1 півріччя	Узагальнення результатів дисертаційного дослідження	1	1	-
2 півріччя	Представлення рукопису дисертації на кафедрі	1	-	1
4 рік навчання				
1 півріччя	Формування висновків і рекомендацій. Закінчення роботи над дисертацією	2	1	1
2 півріччя	Оформлення тексту дисертаційної роботи та подання дисертації до захисту. Проходження процедури захисту дисертації. Захист дисертації.	-	-	-

Обсяг освітньої складової програми – 50 кредитів ЄКТС

Термін навчання – 4 роки

Форма навчання – денна

Гарант освітньо-наукової програми,

Керівник проектної групи

_____ професор Федяєва В.Л.